

TOLKTRYCKET



"Ni äger rätten till er profession! Ni är inte, och ska inte förväntas vara, maskiner!"

Konferenshelg och årsmöte 2024, s. 13

"Ökad status vilket ger ökad lön. Rätt tolk på rätt plats, och tolkar som återkommer till samma plats."

Redovisning av enkätsvar, s. 34

"Nu är det tyst. Nu är jag inte längre med. Och det känns så bitterljuvt."

När allt är över, s. 38



**"FORSKNING ÄR EN VIKTIG DEL AV UTVECKLINGEN
OCH PROFESSIONISERINGEN AV ETT YRKE"**

Anna-Lena Nilsson, s.09

TOLKTRYCKET

Sveriges teckenspråkstolkars medlemstidning

KONTAKTA OSS

tolktrycket@sttf.org

ANSVARIG UTGIVARE

Åsa Byléhn

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER

Åsa Byléhn, Kristian Kåresjö Nelson, Elliot Gandomi, Anna-Lena Nilsson, Tina Wigren Svensk, Silke Spangler, Maria Sköld, Tilda Thöresson, Malin Tesfazion, Eira Balkstam, Louise Bäckström, Lena Eklund, Camilla Janocha, Elisabeth Tomar, Malin Matsdotter, Cecilia Svanqvist, Bella Börjesson Strömdahl, Pontus Fredhage, Isabel Engwall, Josefin Jonsson

STTF:S STYRELSE

Ordförande
Sekreterare
Kassör
Ledamot
Ledamot
Ledamot

Åsa Byléhn
Lina Silfwerbrand
Rebeca Ferrer Esquivel
Eva Enblom
Bella Börjesson Strömdahl
Pontus Fredhage

ANNONSERA I TOLKTRYCKET

1/1-sida 4000 kr
2/3-sida 3000 kr
1/2-sida 2500 kr
1/3-sida 1800 kr
1/4-sida 1500 kr
1/8-sida 1000 kr

Vid köp av halvsidesannonser (eller större) i tidningen, ingår en veckas annonsering på sttf.org samt en puff i STTF:s flöde på facebook.

REDAKTIONEN

Alva Rosengren-Blom
Maria Sköld
Silke Spangler
Sanna Lövström
Kristian Kåresjö Nelson

BLI MEDLEM PÅ STTF.ORG

Aktiv: 350 kr
Stödjande: 200 kr
Organisation: 800 kr
Endast prenumeration: 600 kr
Extranummer (för pren.) 350 kr
Studering: 175 kr

MANUSSTOPP 21 APRIL 2024



STTF.org



sttfolk



Sveriges teckenspråkstolkars förening (STTF)



VI MINNS STEFAN COSTER, S. 10



KTT PÅ STUDIEBESÖK, S. 18



VYKORT FRÅN PORTUGAL, S. 24



DE FORSKAR PÅ TECKENSPRÅKSTOLKNING, S. 24



KONFERENSHELG OCH ÅRSMÖTE, S. 13

Innehåll

Styrelsenytt 4

Tolkporträtt: Elliot Gandomi 5

Rapport från Visions tolknätverk 6

Storsatsning på Tolk- och översättarinstitutet 9

Vi minns Stefan Coster 10

Konferenshelg och årsmöte 2024 12

Teckenspråksförståelse i visuellt brus 16

Vikten av förberedelse 17

KTT på studiebesök 19

Fackligt engagemang för tolkyrket 20

Tolkbingo 21

Stora underskott i regionerna 22

Vykort från Portugal 24

Vem ska forska på teckenspråkstolkning? 26

De forskar på teckenspråkstolkning 28

Stor och blandad redaktion 30

Sudoku 31

Redovisning av enkätsvar 32

Presentation av ny styrelseledamot 36

FST: Representation är viktigt 37

När allt är över 38

Styrelsenytt

Det allra största som hänt är såklart konferens- och årsmöteshelgen. Årsmötet skedde den 24 mars på plats i Örebro och digitalt. STTFs alldeles första hybridårsmöte! Det gick över förväntan tyckte vi som satt på plats, på distans gick det också bra men några synpunkter har inkommit om att presidiet lätt glömde bort deltagarna på länk. Förhoppningsvis har vi finslipat hybridtekniken till nästa år då vi ses i Uppsala för årsmöte på samma manér. Vi leddes mycket fint av Göran Alfredsson och sekreterade gjorde Guidaí de Mello med den äran.

Den nya valberedningen består av Petter Flemberg (sammankallande), Åsa Hammarström och Tina Wigren Svensk.

Revisor och revisorssuppleant är än en gång stjärnorna Jessica Målquist och Peter Målquist.

Konstituerad styrelse är enligt följande:

Ordförande Åsa Byléhn

Kassör Rebeca Ferrer Esquivel

Sekreterare Lina Silfwerbrand

Ledamot Eva Enblom

Ledamot Pontus Fredhage

Ledamot Bella Börjesson Strömdahl

Avgifter och arvoden fastställdes oförändrade.

”Temat för året är nätverkande, och vi kommer att be er om hjälp med kontakter att ta och samarbeten att driva. Jag börjar redan nu med att be er fundera på var STTF borde synas och delta.”

Den inkomna motionen angående att STTF bör stå för omkostnader för deltagande på konferens/ årsmöteshelg för aktiva i föreningen (styrelse, valberedning, TTs redaktion samt revisorer) resulterade i att styrelsen får i uppdrag att se över möjligheten till ett ekonomiskt stöd för deltagande, och formulera ett regelverk kring detsamma.

Styrelsen hade ett förslag om stadgeändring för att införa styrelsesuppleanter, men detta drogs tillbaka. Detta på grund av att det inte finns stöd i stadgarna för styrelsen att lägga ett sådant förslag, då stadgeändring endast kan ske efter motion från medlem.

Nästa uppdrag för styrelsen blir att få till en arbetshelg där vi kan ses och jobba ihop ett par dagar. Vi hoppas kunna genomföra denna senast i juni. Denna första helg vigs främst åt visionsarbete och utforskande av våra olika kompetenser. Lika spännande varje år!

Temat för året är nätverkande, och vi kommer att be er om hjälp med kontakter att ta och samarbeten att driva. Jag börjar redan nu med att be er fundera på var STTF borde synas och delta.

Åsa Byléhn



Tolkporträtt: Elliot Gandomi

Namn: Elliot Gandomi

Jobbar sedan: 2020

Arbetsplats: Just nu jobbar jag på Stockholms-tolkarna men när tidningen ges ut kommer jag jobba på Tolkforall. Det ska bli spännande att prova något nytt!

Det bästa med mitt jobb: Att det aldrig blir lång-tråkigt och att jag får lära mig nya saker nästan varje dag.

Det sämsta med mitt jobb: Att det finns risk för att bli kissnödig när jag inte har tillgång till toalett. Det går ju alltid att hitta en toalett men känslan är väldigt jobbig, speciellt om jag samtidigt har bråttom till ett uppdrag.

Drömtolkuppdrag: Jag skulle väldigt gärna vilja jobba i riksdagen någon gång, det har varit en dröm sedan tolkutbildningen.

Utbildning jag skulle vilja ha i arbetet: Jag skulle vilja gå kursen ”Tolkning inom psykiatri”, de kollegor jag har som har gått kursen säger att den är väldigt lärorik och bra. En annan kurs som jag har tänkt att gå är ”Dövstudier” på Västänvik. All typ av utbildning kommer verkligen till nytta i detta jobb, men jag är intresserad av sjukvård och skulle vilja gå någon typ av grundläggande vård-utbildning. Kanske till och med plugga till sjuk-sköterska. Jag har nyligen blivit inspirerad och lärt mig att det aldrig är för sent.

Då jag inte jobbar: När jag inte jobbar tycker jag om att läsa skönlitteratur, sticka, träffa mina kompisar och titta på serier. Just nu är det mycket realityserier som gäller.

Jag blir glad av: Att spela sällskapsspel med familj och vänner.



Jag samlar på: Jag vet inte om jag samlar på något. När jag var liten samlade jag på delfiner, jag har nog fortfarande en låda med prydnadsdelfiner i olika storlekar och material hemma hos mina föräldrar.

Person jag beundrar: I jobbet eller privat? Oavsett så svarar jag Mio Parsmo som är min kollega på STAB. Som person är hon omtänksam, klok och öppensinnad. Hon säger ifrån när hon stöter på orättvisor och står upp för sina värderingar. Jag hoppas att jag en dag blir lika modig som hon är. Även som tolk är hon min förebild, hon strävar ständigt för att utvecklas och bli en bättre tolk, och hon ser ”svåra” uppdrag som spännande utmaningar. Hon tar också förberedelse-arbetet på allvar och gör sitt yttersta för att varje uppdrag ska fungera så bra som möjligt för alla inblandade, hörande och döva tolkanvändare men även för andra tolkar på platsen. Jag är väldigt tacksam över att ha henne i mitt liv och kunna kalla henne både kollega och vän.

Motto: Oj, svår fråga, kanske ”det löser sig”. Det är något jag säger ofta och hittills har det alltid stämt. När jag är orolig inför något eller nervös brukar jag tänka att det löser sig. Med det sagt gör jag ändå det jag kan för att påverka situationen men ofta är det situationer som helt eller delvis ligger bortom min kontroll och då finns det ingen vits med att gå runt med en klump i magen.

Rapport från Visions tolknätverk

Den 27 och 28 november träffades Visions yrkesnätverk för teckenspråkstolkar, dövblindtolkar, skrivtolkar och TSS-tolkar på Kom Hotel i Stockholm. Det blev två dagar fullmatade med intressanta föredrag och givande diskussioner.

Temat för träffen var tolkbrist – ett angeläget ämne som dessvärre ser ut att bli allt mer aktuellt de kommande åren. Bristen på tolkar, framförallt teckenspråks- och dövblindtolkar, ökar i hela landet. Många lämnar yrket och få nya tillkommer. Hur får vi de tolkar som finns att stanna kvar och hur lockar vi nya till yrket? Dessa frågor diskuterade vi tillsammans med gäster från olika håll.

Först ut att gästa nätverket var Marianne Risberg och Peter Strid från Talför (Tolkcentralernas arbetsledarförening). Vi pratade om bland annat kompetensutveckling, de nya arbetstidsreglerna, tolkars löneutveckling, auktorisation och bemötande från tolkanvändare. Allt detta är saker som påverkar vår arbetsmiljö och hur väl vi trivs i vårt arbete. Nätverket lyfte att det är mycket som ser olika ut beroende på var i landet man befinner sig. Talför svarade att det stämmer att det finns en hel del olikheter men att det samtidigt är mycket som har blivit mer lika de senaste tio åren. Man har också nyligen startat en arbetsgrupp som jobbar med yrkesutveckling. Förhoppningen är att möjligheten till kompetensutveckling ska bli mer lika över landet.

Nätverket gästades också av Pontus Fredhage (teckenspråks- och dövblindtolk) och Isabell Engwall (tolkanvändare). Dessa två har genomfört en enkätundersökning om tolkkårens villkor, riktad till teckenspråks- och dövblindtolkar. Sammanställningen av enkäten visar att det finns mycket som behöver förbättras gällande tolkarnas arbetsituation om vi ska ha någon chans att motverka den ökande tolkbristen. Stress, brist på fortbild-

ning, dåliga möjligheter att göra karriär samt dåligt bemötande från tolkanvändare är saker som lyfts i enkätsvaren. Men den stora punkten är den låga lönen. Lönerna bland de 141 svarande ligger mellan 24 000 kr och 42 000 kr, med ett genomsnitt på 31 082 kr. Enda sättet att få upp lönen uppges vara att byta arbetsgivare, då möjligheterna till karriärsutveckling är små.

Finns det då något positivt att hitta i dessa enkätsvar? Ja, för trots alla utmaningar skriver många att det är ett roligt jobb. Och det ger ändå en liten strimma av hopp att det är fler som svarar ja (55 personer) än nej (41 personer) på frågan huruvida man skulle rekommendera yrket till andra.

Om tolkyrket får en högre status bör också lönerna höjas. Något som förväntades bidra till en höjd status var auktorisation för teckenspråks- och dövblindtolkar. Men så har det inte blivit. Det är få tolkar som auktoriserar sig och intresset är lågt bland både tolkar och arbetsgivare, visar enkätsammanställningen. Flera respondenter frågar sig varför det ska behövas en särskild auktorisation efter fyra års studier – varför ingår inte det i tolkexamen?

När det gäller skrivtolkning har inte frågan om auktorisation varit på tapeten på ett tag. Om det någon gång ska bli aktuellt behöver vi först se att auktorisation för teckenspråks- och dövblindtolkar medför något positivt för den auktoriserade tolken eller för tolkyrket i stort, anser undertecknad.

Även intresseorganisationerna var inbjudna att diskutera ämnet tolkbrist. Organisationerna representerades av Klas Nelfelt, (förbundsordförande i FSDB), Åsa Henningson (förbundsordförande SDR) och Hanna Sejlitz (HRF), se bild. Vi pratade bland annat om den så kallade tolktjänstutred-

ningen. Både FSDB och HRF är, i likhet med Talför, positiva till utredningens förslag om en nationell funktion för samordning. HRF efterfrågar en bättre samordning av skrivtolkning på distans. Man säger också att automattextning är ett bra komplement men att skrivtolkning alltid kommer behövas.

De olika tolkcentralerna har sitt eget mål gällande hur hög andel tolkuppdrag som får bristas. Flera personer i nätverket rapporterar att tolkarna i deras regioner går på knäna för att man ska nå det satta målet om utförd tolkning. Man tar till övertid, schemaändringar och lösningar som att skicka en ensam tolk på ett tvåtolksuppdrag. Vi tolkar är i regel måna om att tolkanvändarna inte ska bli utan tolk och vänder ofta ut och in på oss själva för att lösa situationen. Men det som syns i statistiken är att vi har uppnått målet, inte vilka uppoffringar som har krävts. Om vi når målen med de resurser vi har syns det inte heller att vi saknar resurser. SDR:s hållning är att målet alltid bör vara 0 % tolkbrist. Åsa Henningson menar att det är ett systemfel att sätta ett mål som är lägre än 100 % tillgänglighet. I VGR, som exempel, är målet 92 %. Om målet istället skulle vara 100 % men bara uppnås till 92 %, skulle man se att det saknas 8 %. Och då blir det tydligt att det behövs mer resurser.

Nätverksträffen avslutades med en föreläsning av Maria Martinsson, pressekreterare på Vision. Maria gav tips på hur nätverket kan jobba för att väcka opinion kring tolkfrågor. Ett bra exempel är att utnyttja de kommunikativa fönster som uppstår när ett ämne är aktuellt. Intresset för teckenspråk brukar till exempel öka kring Melodifestivalen, vilket betyder att det är en bra tidpunkt att lyfta tolkfrågor i media.

Ett annat sätt att påverka är att skriva motioner. Det har man gjort i Västra Götalandsregionen, där teckenspråkstolkarna Stellan Solgård och Maria Tomar har lämnat in en motion till Vision titulerad "Oro inför kommande tolkbrist". Motionärerna vill:

- att Vision arbetar för att höja statusen på yrket,
- att Vision synliggör yrket mer i sina egna kanaler,
- att Vision ser över möjligheterna att endast förlägga utbildningen till högskola/universitet, samt
- att Vision arbetar för att teckenspråkstolkare ska få fortbildning inom yrket för att möta framtidens behov.



TOLKNÄTVERK

Motionen lyftes i nätverket och responsen var överlag positiv. Dock ledde tredje att-satsen till en diskussion kring för- och nackdelar med att förlägga utbildningen på folkhögskola respektive högskola. Nätverket är inte helt eniga i frågan och flera ser risker med att flytta utbildningen från folkhögskolorna. Några argument mot att-satsen var brister i kvalitet hos den teckenspråkstolkutbildning på universitet som finns idag, mindre möjlighet till praktik för studenterna och en oro att yrkeskårens möjlighet till inflytande över utbildningen skulle försämrats. Man landade trots detta i att tolknätverket ställer sig bakom motionen, som kommer att lyftas på Visions kongress 2024.

Avslutningsvis kan konstateras att både tolkar, tolkchefer och intresseorganisationer är överens om att tolkbristen är ett problem som bara kommer bli större. Det som krävs för att vi ska kunna vända trenden är att tolkyrket blir mer attraktivt både för nya och etablerade tolkar. Därför måste tolkarnas villkor och arbetsmiljö förbättras – och inte minst

måste lönerna höjas. För att åstadkomma detta måste vi alla – tolkar, tolkchefer och intresseorganisationer – inse att vi har samma mål och börja ro åt samma håll. Här har tolknätverket en viktig roll och vi är glada att Talför, FSDB, SDR och HRF ser positivt på fortsatt samarbete och samverkan.

Vill du vara med och arbeta för att förbättra tolkarnas löner och arbetsvillkor, eller har du någon annan fråga som du vill vara med och driva? Då behövs du i tolknätverket! Vi behöver bli fler och vi saknar framför allt skriv- och TSS-tolkar. Du behöver vara med i antingen Vision eller Unionen. Anmäl ditt intresse till ordföranden i din regionavdelning. Läs mer om nätverket på Visions hemsida: <https://vision.se/yrken/tolkning/yrkesnatverk-for-tolkar/>

*Tilda Thöresson,
skrivtolk och styrelseledamot i FST*



Nätverkets inbjudna gäster, fr. v: Tolk, Klas Nelfelt (FSDB), Åsa Henningson (SDR), Hanna Sejlitz (HRF) samt Lotta Dahl, ordförande för Vision i Region Östergötland, och Veronica Granberg, tolk från Tolkcentralen i Örebro.

Storsatsning på Tolk- och översättarinstitutet (TÖI)

Till hösten förväntas två forskarprofiler inom teckenspråkstolkning att ansluta till Stockholms universitet och kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning (KTT).

Det är Camilla Warnicke som disputerade 2017 med en avhandling om bildtelefoni och som sedan dess har hunnit bli docent vid Örebro universitet. Camilla har även erfarenhet som lärare på Fellingsbro folkhögskola och nu välkomnar vi Camilla som gästforskare på TÖI under ett års tid. Hon kommer att undervisa på flera teoretiska kurser om teckenspråkstolkning och kommer också att handleda våra studenter när de skriver examensarbete.

Vi hälsar Anna-Lena Nilsson lika välkommen. I skrivande stund har lärarförslagsnämnden på Humanistiska fakulteten just föreslagit att Anna-Lena ska anställas hos oss som gästprofessor. Anna-Lena Nilsson har de senaste tio åren varit professor i teckenspråk och tolkning vid Norges teknisk-naturvetenskaplige universitet (NTNU) i Trondheim. Där har hon dels forskat om teckenspråkstolkning och dels undervisat på delkurser

om språk, kommunikation, yrkesetik och tolkteori på NTNU:s tolkutbildning. Detsamma kommer hon att göra hos oss på TÖI.

Vi ser mycket fram emot att ta emot både Anna-Lena och Camilla. Deras erfarenhet och kompetens kommer att tas till vara på bästa sätt. De kommer att bidra med kursutveckling och litteraturöversyn, och genom sin undervisning kommer de att kunna inspirera studenter, men också det övriga lärarlaget. Framför allt kommer de också bidra till att bygga den forskningsmiljö vårt yrke så väl behöver.

Magnus Dahnberg, Universitetslektor i översättningsvetenskap med inriktning tolkning, föreståndare för Tolk- och översättarinstitutet (TÖI)

*Malin Tesfazion,
Adjunkt i teckenspråkstolkning och studierektor
för Kandidatprogram i teckenspråk och tolkning,
Tolk- och översättarinstitutet (TÖI).*

Tolkcentralen i Stockholm börjar med inspektioner

Tolkcentralen i Region Stockholm – som inte har tolkar anställda utan upphandlar all tolkning från privata bolag – meddelade i april att även en representant från Tolkcentralen kommer att närvara vid vissa tolkuppdrag från och med nu. Syftet är att säkerställa att kraven i det aktuella ramavtalet uppfylls. Innan en representant från Tolkcentralen närvarar informeras tolkanvändare och tolkbeställare, men inte tolken eller företaget som tolken utför uppdraget åt. Tolkcentralens iakttagelser kommer sedan att sammanfattas och skickas till tolkbolaget som utfört tolkningen.

Vi minns Stefan Coster

Som redan tidigare meddelats i Tolktrycket (4/2023) har en kär vän och god kollega lämnat oss alldeles för tidigt. Att skriva något om Stefan Coster här i Tolktrycket är både en självklarhet och något som känns otroligt sorgligt. Själv kände jag honom mest privat, och från vårt samarbete kring STTF, så för att skriva den här texten har jag också fått hjälp av några av de många som studerat eller jobbat med honom genom åren.

Stefan gick först teckenspråkslinjen på Nordiska folkhögskolan och därefter tolkutbildningen på Härnösands folkhögskola, där han var färdig 2003 (se Tolktrycket 2/2003). Parallellt med sina studier och även under loven jobbade han som assistent till personer med dövblindhet. Som tolk var Stefan mångsidig, och tolkade allt från kanotutflykter för personer med dövblindhet till vardagsuppdrag till



Foto: Örebro Tolkcentral



Fotograf: Johanna Alesmark

Anna-Lena Nilsson och Stefan Coster, konferens- och årsmöteshelg i Göteborg, 2019

större konferenser både i Sverige och utomlands. Kollegorna berättar att han vid såna tillfällen alltid var drivande i att skapa en teamkänsla bland tolkarna och till exempel skapade kommunikationskanaler och möjligheter att dela förberedelsematerial. För Stefan var alla tolkuppdrag lika viktiga, och togs på lika stort allvar.

Under många år hade Stefan ett stort engagemang för mänskliga rättigheter vilket bland annat tog sig uttryck i politiskt arbete kring såväl Israel-Palestinafrågan som mänskliga rättigheter i Nicaragua. Hans engagemang i Palestinafrågan resulterade efter resor dit i boken "Vi lovade att berätta!" Aktivisternas vittnesmål från Palestina, som kom ut på Verbal förlag 2012. Redaktörer för boken var Elin Schwartz och Majja Solanas Carlsson, och Stefan var en av medförfattarna.

Genom åren bodde och arbetade Stefan på många olika platser, och han jobbade både som tolk och som lärare. Under en period bodde han i Göteborg, där han förutom att jobba som tolk också var aktiv i en av de lokala tolkföreningar som fanns då – Tolkar i Väst, TiV – för att försöka påverka och

förändra villkoren för frilanstolkar. Han frilansade också i perioder, och arbetade då för många olika landsting/regioner och bolag. Stefan var även tolklärare på Nordiska folkhögskolan i Kungälv under en period, och arbetade senare på Mullsjö folkhögskola (2014-2017), dels som tolk på skolan, men också som datalärare på aktiveringskurser för personer med dövblindhet.

Viljan att förändra villkoren för tolkar kom också till uttryck i Stefans engagemang i och för STTF. Mellan åren 2010 och 2017 var han aktiv i vår förening i många olika funktioner: kassör, vice ordförande, webmaster och sekreterare. Förutom det gjorde han en fantastisk insats för Tolktrycket, som han lyfte till den nivå den är på nu, både med tanke på kvalitén på foton och layout. Det arbetet gjorde han delvis parallellt med sitt övriga föreningsarbete, och mellan 2011 och 2021 alternerade han i perioder mellan att vara ansvarig för layout, ansvarig utgivare, ansvarig för sättning, respektive redaktör för tidningen.

Stefan gjorde dessutom något ingen gjort förr eller senare – efter mycket tjat från mig åtog han sig att vara redaktör för så kallade konferensvolymmer (eng: proceedings) efter tre av våra års-

möten/fortbildningshelger (2015, 2016 & 2019) och efter Nordic Seminar i Umeå (2018). Trots att vi i Sverige var bland de allra första länderna i världen där teckenspråkstolkar fick formell utbildning och organiserade sig (troligen tvåa efter USA) har vi mycket lite skriftlig dokumentation av hur professionen utvecklats här. Beata Lundströms bok om STTF är det lysande undantaget, men den redogör bara för vad som hänt fram till och med 2001. Tack vare Stefans insats har vi, i alla fall för de åren han redigerade konferensvolymmer, inte bara Tolktrycket och årsmötesprotokoll till hjälp för att veta hur professionen fortsatt att utvecklas, vem som föreläst om vad på våra årsmöten, etc. För de åren har vi faktiskt tryckta konferensvolymmer, där de som föreläst även presenterar sina föreläsningar skriftligt, så att de som inte kunde vara med får tillgång till det som presenterats.

Sedan en tid tillbaka höll Stefan på att utbilda sig till psykolog, bland annat med en tanke om att i framtiden kunna handleda tolkar.

Tack, Stefan, för alla intressanta diskussioner, och för allt du gjorde för tolkkåren och för STTF.

Anna-Lena Nilsson



Konferenshelg och årsmöte 2024

Ännu ett årsmöte att lägga till handlingarna! Och för första gången sedan pandemin: en fysisk konferens. Redan på fredag kväll fanns det möjlighet att sällskapa med styrelsen på Elite Stora Hotellet i Örebro där STTF hyrt in sig för konferens. Godis lades i goodiebags, middag intogs i goda tolkars lag, och lokalen pyntades med både det ena och det andra fram till alldeles för sent på kvällen. Stort tack till de fantastiska tolkelever som ställde upp och hjälpte styrelsen att förbereda inför helgen!

Klockan 9:00 på lördagsmorgonen var det incheckning och fika. Efter pandemiåren med digitalt årsmöte var det härligt att äntligen få träffas, prata och krama om kollegor man inte träffat på länge. Det fanns fantastiska goodiebags i riktigt tyg att plocka med sig – stort tack till kassör Rebeca Ferrer Esquivel och hens familj som outtröttligt sytt dessa påsar. Det fanns också möjlighet att bläddra igenom gamla nummer av Tolktrycket som låg framlagda för att påminna om hur långt vi kommit (men också för att påminna om att frågorna det tjuatades om år 1997 fortfarande tjuatas om...).

Startfältet utgjordes av Pontus Fredhage som redovisade arbetsmiljöenkäten han och Isabel Engwall ansvarat för, (mer om det på sida 32).



Välkommen in på konferenshelg!

Arbetsgruppen kommer nu att skicka ut enkäten till relevanta instanser, till exempel Talför och Tolkledarna, för att höra hur de tänker kring resultatet.

Karin Bäckgren var näst på tur. Hennes föreläsning handlade om tolkens påverkan i tolkade samtal och vilken roll tolken tar upp i sammanhanget. Föreläsningen bröts av med diskussionsfrågor kring vilka risker och konsekvenser tolkens beteende kan få, och föreläsningens konklusion var en som vi alla nog kan hålla med om: "Ni äger rätten till er profession! Ni är inte, och ska inte förväntas vara, maskiner!"

Lunchen tog plats mitt i Karins pass och var ännu en möjlighet för deltagarna att sitta ner och prata med varandra kring god mat (och kaffe med



dopp, såklart). Efter att Karin avslutat sitt pass tog Cristina Tobías över. Hon pratade om visuellt brus och hur det påverkar människors förmåga att avläsa teckenspråk. Cristinas föreläsning kan du läsa mer om i Maria Skölds sammanfattning på sida 16. Maria skriver också närmare om föreläsningen som Hólmfríður Þóroddsdóttir höll i om vikten av förberedelse inför tolkuppdrag. Båda dessa föreläsningar väckte stort intresse hos publiken och stannade nog länge med åhörarna!

”Ni äger rätten till er profession! Ni är inte, och ska inte förväntas vara, maskiner!”

Mellan alla dessa fantastiska föreläsningar och workshops fanns det självklart möjlighet att sträcka på benen. Under pauserna intogs mängder med gott fika, och det var fint att se deltagarna umgås och dela med sig av senaste nytt från sina olika arbetsplatser. Det blev en påminnelse om att vi utför ett arbete som behövs i landets alla hörn! Under pauserna kunde man också passa på att



”Sätta skylten på tolken”

delta i en spännande lek: “sätta skylten på tolken”. Med ögonbindel på skulle man sätta en skylt på en målad bild av en tolk – men självklart blev man snurrad flera varv innan man fick göra sitt försök. Det ledde till en hel del skratt, och till vinnaren utgick ett finfint pris.

Efter en lång dag blev det till slut middagsdags. En snyggare skara tolkar har man väl aldrig sett! Under middagen hölls en frågesport på tema 1969, året för STTF:s bildande. Vann gjorde laget “Facit”,





Fotograf: Göran Alfredsson



Fotograf: Rebeca Ferrer Esquivel

Representater från Neriketolkarna på plats. Petter Flemberg (VB, STTF), Lovisa Nilsson, Pontus Fredhage (ledamot, STTF), Sanna Lövström (Tolktrycket), Eva Enblom (ledamot, STTF).

men ett extrapoäng för uppfinningsrikt lagnamn gick ändå till "Anna-Lena Nilsson et al.". Och med det var det sovdags.

Söndag morgon inleddes såklart med oslagbar hotellfrukost tätt följd av diskussioner om STTF:s framtid och verksamhet. Under helgen satt det anslag på väggarna med olika teman som till exempel "Berätta om ditt bästa STTF-minne!" och "Vad ska Tolktrycket skriva om?", och anslagen fylldes av post it-lappar med förslag, tankar och idéer. Håll utkik i framtida Tolktrycket-nummer!

Johanna Mesch och Malin Tesfazion gästade oss sedan för att prata om Edusign & Signedu, ett projekt som drivs tillsammans med Turkiet för att öka möjligheten att utbilda kvalificerade teckenspråkstolkare i fler länder. Vi fick även information om hur Stockholms universitet arbetar med sin teckenspråks- och tolkrelaterade verksamhet. Efter det fick vi en ordentlig lektion i avbildande tecken av Elisabet Tiselius, Gro Hege Saltnes Urdal och Natasha Parkins – och med det hade vi fått ta del av alla helgens föreläsningar. Varje föreläsare tackades efter sitt pass av med ett gåvobevis från UNHCR dit STTF donerat pengar för att stötta barn i nöd, och i slutet av dagen gav vi också en stor applåd till de fantastiska tolkarna som tolkat både engelska och norska under helgen.

Klockan 13:30 slogs den metaforiska klubban i bordet för första gången: Årsmötet öppnades! Till mötesordförande hade vi den fantastiske Göran Alfredsson som med diplomatisk hand ledde oss genom diskussionerna, både för de som fanns på plats och för de som deltog på distans via Zoom. På andra sidan årsmötet kom vi ut med en ny ordförande i Åsa Byléhn, och den gamla styrelsekonstellationen tackades av för att ge plats åt en ny. Den nya styrelsen läser ni mer om i detta nummers Styrelsenytt.



Johanna Mesch pratar om Edusign och Signedu.

Fotograf: Rebeca Ferrer Esquivel

Göran Alfredsson som mötesordförande vid Söndagens årsmöte.

Det var härligt att ses igen. Utbyta erfarenheter fysiskt. Faktiskt se varandra och inte bara en tillplattad bild av varandra. Tack till alla medlemmar som kom, tack till föreläsare och volontärer, tack till Elite Stora Hotellet, tack Örebro och tack styrelsen som satte ihop denna helg. Vi gör om alltihop nästa år!

Kristian Kåresjö Nelson



Teckenspråksförståelse i visuellt brus

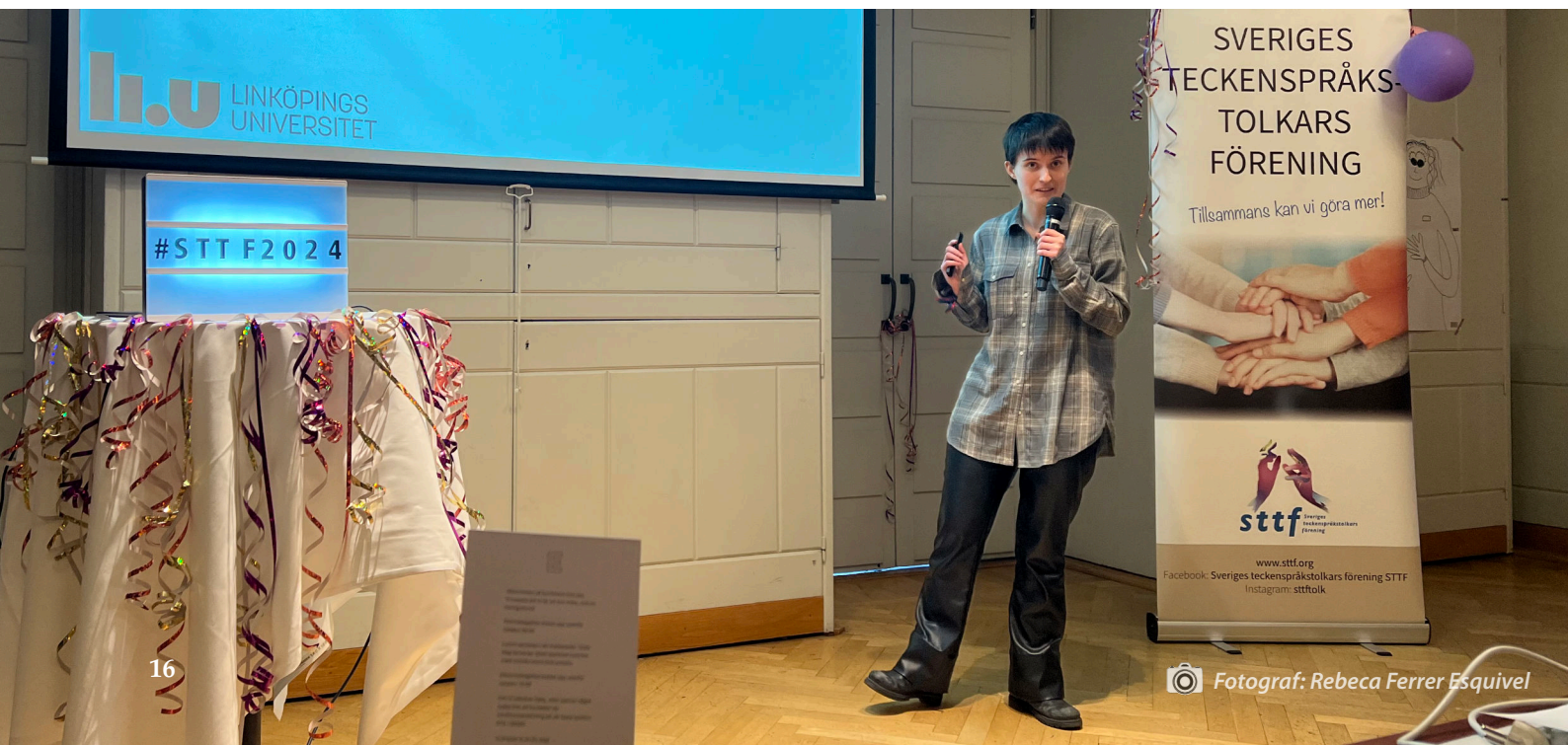
Cristina Tobías från Linköpings universitet föreläste om sin studie som handlade om hur mycket man kan förstå av teckenspråk när bildkvaliteten brister på olika sätt. Detta har tidigare endast studerats på talade språk och ljudkvalitet. I och med att videosamtal och dålig bild i dessa är så pass vanligt idag, är det ett viktigt område att forska på. De två typerna av dålig bild hon undersökt är "background noise" (brus i bilden) och "spectral degradation" (pixlig bild). Hon bjöd på ett litet test på båda, där tävlingsinstinkterna vaknade hos oss tolkar. I den sämsta versionen av pixlad bild (som Cristina kallade "Minecraft med dålig kvalitet") var det dock ingen som kunde uttyda vilket tecken som visades.

I Cristinas studie deltog 30 teckenspråkiga personer (både hörande och döva) som fick översätta tecknen de såg till svenska samt gradera svårighetsgraden på avläsningen. Resultaten verkar överensstämma med tidigare forskning på talade språk, trots att det finns en komplexitet i teckenspråk som skiljer sig från dessa.

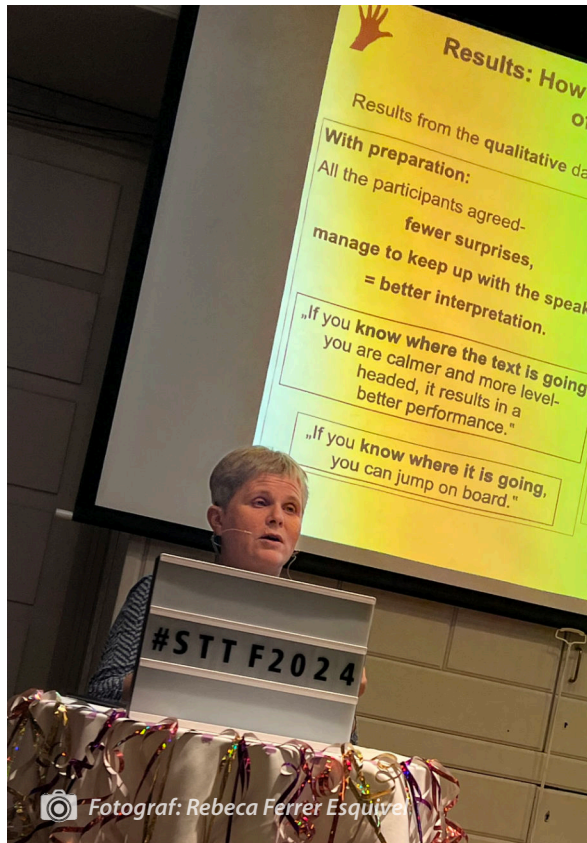
Cristina söker nu deltagare till nya studier inom samma område. Om du vill delta eller läsa mer, skanna QR-koden!

Maria Sköld

Studier i teckenspråk



Hólmfríður Þóroddsdóttir om vikten av förberedelse



Hólmfríður (Frida) Þóroddsdóttir från Island, själv verksam teckenspråkstolk, berättade om sin masteruppsats om förberedelse för teckenspråkstolkar. I den undersökte hon hur förberedelse påverkar tolkning, samt hur vi gör när vi förbereder oss. Frida pratade om hur viktigt arbetsminnet är för oss tolkar och hur vi kan underlätta för oss själva rent kognitivt. Hon utgick från "Gile's effort model" (ibland översatt till "insatsmodellen") som säger att det vi tolkar gör är att samtidigt lyssna och analysera, producera, använda minnet, och koordinera. Tidigare forskning har visat att oerfarna tolkar tjänar mer än erfarna på att förbereda sig. En studie visade att

det är stor skillnad i hur många procent rätt man får i översättning av siffror och namn: oförberedda tolkar fick 85,7% av dessa rätt, medan de förberedda tolkarna kom upp i hela 97,6%.

I Fridas egen studie deltog 14 isländska tolkar, vilket är ungefär hälften (!) av alla verksamma tolkar på Island. I intervjuer uppgav de att de att anledningarna till att de önskar förberedelse är att kunna minimera överraskningar, och att lättare hänga med i talarens tempo. Hon utförde sedan ett faktiskt test på tolkarna där de fick tolka både oförberett och förberett. Hon analyserade sedan tolkningarna genom att se hur många av ett visst antal utvalda kärnbegrepp som överfördes i de olika tolkningarna. Det visade sig att tolkarna missade 20% av informationen när de var oförberedda, men bara 10% när de var förberedda. Precis som i tidigare studier tjänade oerfarna tolkar mest på förberedelse, medan vissa erfarna tolkar (definierat som att ha över 20 års erfarenhet) inte tjänade något alls på förberedelse. Detta stämde överens med tidigare forskning.

Frida har i sin studie identifierat fem områden inom vilka tolkar vill förbereda sig. Dessa är ämne, grammatik, speciella register eller stil (till exempel inom religion eller musik), förutsättningar (står eller sitter jag? Hur många deltagare kommer?) samt taltolkning. När det gäller ämne kan det handla om att man vill förbereda sig på begrepp och tecken, men också att veta vart talaren är på väg så att man ser till att få med den viktigaste informationen när man gör medvetna bortfall.

Hon uppehöll sig en stund vid grammatik. En sak som kan bli problematisk om tolken är oförberedd är meningar där ämnet kommer sent i

KONFERENSHELGEN

meningen. Är man förberedd kan man göra om meningen helt, medan en oförberedd tolk lätt faller i fällan att rabbla tecken, vilket kan göra tolkningen felaktig eller missvisande. Hon tog en exempelmening ur studien som lät ungefär "Inget land i Europa gränsar till så många länder som Tyskland, nio stycken". För en oförberedd tolk kunde den meningen råka bli något som motsvarar ungefär "Europa har inga gränser, och Tyskland är nio länder". (Jag tror vi även här i Sverige kan se hur det skulle kunna råka bli ett sådant resultat.) Den förberedda tolken kunde däremot ge en snygg översättning där man började meningen med att placera ut Tyskland framför sig och sedan byggde upp resten visuellt.

En förberedd tolk har också större möjlighet att välja vilken handform (klassifikator) som är lämplig när man ska beskriva en situation, och man kan lättare göra en smidig översättning där man använder båda händerna för att visa ett skeende (till exempel en människa som springer bredvid en hundsläde). Det är också mycket lättare att teckna geografiska skeenden visuellt om man har sett en karta innan.

Allt det vi gör i huvudet samtidigt tar helt enkelt mindre energi för oss om vi är förberedda. En vetenskaplig förklaring är att Gile's fyra insatser, alltså lyssna och analysera, producera, använda minnet och koordinera, går enklare att utföra när

man är förberedd. Med vardagsspråk uppfattar tolkarna själva det som att det blir lättare och känns lugnare att tolka.

Avslutningsvis betonade Frida att vi tolkar aldrig finns på plats för vår egen skull, utan för den som vill få sitt budskap framfört. Det är alltså för deras skull vi tolkar, och det ligger således i deras intresse att vi kan förbereda oss ordentligt. Vad vi tolkar ska ta med oss och tänka på är två gyllene regler: börja tidigt med förberedelse, samt prata med dina kollegor för att ta reda på mer information. Tolkning är ett kollektivt arbete!

Maria Sköld



Foto: Rebeca Ferrer Esquivel

Sparbeting i Örebro – inga tolkar till årsmöteskonferensen

I slutet av mars anordnade STTF sin årliga årsmötes- och konferenshelg i Örebro. Inga kollegor från Tolkcentralen i Örebro var närvarande på detta ypperliga tillfälle till fortbildning och nätverkande med kollegor från hela landet. Tolkcentralen valde att inte bekosta någons deltagande fastän det ägde rum i Örebro och det därmed inte krävdes varken resa eller övernattnig.

Anki Johansson, sektionschef för tolkcentralen, kommenterar:

”Eftersom det är stora ekonomiska sparbeting som innebär totalstopp på kurser och konferenser inom Region Örebro län, så såg jag att det fanns andra mer verksamhetskritiska kurser att prioritera i det läget.”

TACK TILL SPONSORERNA



KTT på studiebesök

Under perioden 26-28 februari genomförde vi, en grupp lärare från Stockholms universitet, ett två-dagars studiebesök på HUMAK i Helsingfors. HUMAK är en yrkeshögskola med lång erfarenhet av att erbjuda en fyraårig tolkutbildning (240 högskolepoäng) där både hörande och döva studenter deltar i gemensamma kurser. Även om det inte fanns några döva studenter i den aktuella årskullen har tidigare döva studenter examinerats från programmet. Besöket resulterade i ett givande kunskapsutbyte mellan lärargrupperna från SU och HUMAK. Vi kom överens om att upprätta en kontinuerlig kommunikation för att främja ett nordiskt samarbete mellan lärare och studenter. Som avslutning på besöket avnjöt vi en middag på restaurangen White Lady, som grundades för 72 år sedan. Då välkomnades endast kvinnliga gäster utan sina manliga sällskap.

Lärarna på KTT genom Eira Balkstam



Fackligt engagemang för tolkyrket

Med fackligt engagemang och fackförbundet DIK som stöd hoppas vi kunna påverka och förändra så att tolkyrket blir mer attraktivt, att fler väljer att utbilda sig till tolk och att förbättra arbetsvillkoren för oss som jobbar idag. Samhället behöver oss tolkar så att alla medborgare, oavsett om man är hörande eller döv, kan delta i samhället på lika villkor.

Det pratas mycket om att det är brist på teckenspråkstolkar, lönen är låg, det är få som utbildar sig och inom ett par år kommer pensionsavgångarna att öka, arbetsvillkor och arbetsmiljön är under all kritik, det finns få möjligheter till fortbildning och tolkar som lämnar yrket. Man kan fundera på varför vi ändå väljer att jobba som tolkar när det låter som det mesta är dåligt. Jag och många andra av mina kollegor tycker fortfarande att vi har världens bästa jobb. Våra arbetsdagar ser aldrig likadana ut och variationen är bland det bästa som finns med yrket. Vi träffar många olika människor varje dag, vi får en inblick i verksamheter som andra aldrig får se och vi har de bästa kollegorna ute på fältet!

Vi är några lokalt fackligt aktiva tolkar på olika platser i landet som tillsammans med fackförbundet DIK har påbörjat ett mer strukturerat arbete för att identifiera de utmaningar tolktjänsten och tolkkåren står inför och tillsammans se över vilka lösningar och möjligheter som finns. Onsdag den 22 november bjöd DIK in till ett gemensamt möte för att samtala kring detta. Representanter fanns med från Talför, Tolkledarna, STTF, Fellingsbro folkhögskola och Stockholms universitets kandidatkurs i teckenspråkstolkning. Inbjudan gick även ut till Myndigheten för yrkeshögskolan, Västanviks folkhögskola och Vision men de kunde tyvärr inte delta. Det blev ett bra möte med många diskussioner om våra gemensamma utmaningar. I början av 2024 planeras ännu ett möte för att

tillsammans prata om lösningar och hur vi kan jobba framöver.

En fungerande tolktjänst kräver att vi har teckenspråkstolkar som mår bra på sitt jobb och då behöver vi arbeta tillsammans i tolkkåren, med arbetsgivare och beslutsfattare för att förbättra arbetsmiljön och arbetsvillkoren.

Underskrivet av:

Louise Bäckström, lokal facklig företrädare för DIK, teckenspråkstolk och dövblindtolk, Tolkcentralen i Uppsala

Lena Eklund, ordförande i DIK-föreningen Region Skåne, teckenspråkstolk och dövblindtolk, Tolkcentralen i Skåne

Camilla Janocha, lokal facklig företrädare för DIK, teckenspråkstolk och dövblindtolk, Tolkverksamheten i Västra Götaland

Elisabeth Tomar, lokal facklig företrädare för DIK, teckenspråkstolk och dövblindtolk med särskild kompetens i skrivtolkning, Tolkverksamheten i Västra Götaland



Tolkbingo

Att sitta på tolkupdrag och fylla i en bingorad är kanske inte så professionellt - men vi har ju en helt otrolig minneskapacitet! Slit fram den här sidan efter nästa uppdrag och se hur många uttryck du hört eller hur många fenomen som inträffat under APT:t, konferensen eller läkarbesöket du just tolkade. Innan veckans slut kanske du fått bingo?



Klädselnoja - är den här tröjan för ljus, för uringad eller för kortärmad?	"... teckentolk..."	Uppdraget är över... och du var GRYM!	På plats upptäcker du att det visst fanns material som hade kunnat skickas.
Du bjuds på fika och måste tacka nej.	Någon pratar plötsligt engelska.	"Kan du säga till hen att..."	Dagens matlåda var en riktig hit.
"Ni är så himla duktiga!"	Uppdraget drar över.	Hurra! Du får jobba med en fantastisk kollega!	Helomvändning - uppdraget blev inställt.
Du borde verkligen gått på toa på förra tolkplatsen...	Uppdraget är över innan det knappt har börjat.	Du tar en välförtjänt fikapaus.	"Är teckenspråket internationellt?"

Stora underskott i regionerna – hur påverkas tolkverksamheterna?

Ingen har nog missat det: Det ekonomiska läget i Sveriges regioner är minst sagt ansträngt. Enligt SKR:s (Sveriges kommuner och regioners) Ekonomirapporten, oktober 2023 – om kommuners och regioners ekonomi drabbar detta i stort sett alla regioner (och en tredjedel av kommunerna). Som orsaker till historiskt höga underskott nämns inflationen och höga pensions- och räntekostnader. År 2024 beräknas det sammantagna underskottet för regionerna och kommunerna ha vuxit till över 30 miljoner kronor. Frågan är hur detta på kort och lång sikt påverkar tolkverksamheterna.

Tolktrycket har kontaktat samtliga tolkcentraler i landet för att förhöra sig om hur den ekonomiska situationen påverkar deras verksamheter. Följande frågor har vi ställt:

- Har det varit aktuellt med varsel eller uppsägningar?
- Har ni behövt brista (säga nej till) tolkuppdrag i större utsträckning än tidigare, eller har det blivit någon annan förändring för era tolkanvändare?
- Har tolkarna fått en större arbetsbörda, eller har det blivit någon annan förändring för era tolkar?
- Om så, vad gör ni för att tolkarnas arbetsmiljö och hälsa ändå tas om hand?
- Har ni märkt av nedskärningarna på något annat sätt?

Av de tillfrågade 21 regionerna har 13 svarat. Alla utom en region anger att det i dagsläget inte är aktuellt med några varsel eller uppsägningar och att tolkverksamheten i det stora hela fortgår som vanligt. Nedan redovisas några svar som stack ut och några intressanta aspekter av nedskärningarna som trots allt gör sig påmind på ett eller annat sätt.

I Region Östergötland har sedan februari meddelats ett varsel på 900 medarbetare. Hur detta eventuellt påverkar tolktjänsten kommer att visa sig under våren 2024. Viss ekonomisk tolkbrist i samband med köpta tolktjänster förekommer inom prioritet 3, det vill säga fritidstolkning. Det råder anställningsstopp samt generella kostnadsreduceringar som påverkar tolkcentralens verksamhet.

I Region Örebro län råder inköpsstopp gällande allt som inte är verksamhetskritiskt. Det genomförs inga utbildningar, kurser eller konferenser som inte är verksamhetskritiska.

Flera tolkcentraler berättar att de kommer att utöka satsningar på digital tolkning i och med sparbetingen. I Region Gävleborg utför man redan sedan pandemin fler rutinmässiga distansuppdrag. Tolkcentralen betonar dock att det inte enbart beror på ekonomisk effektivisering utan även är en direkt önskan från tolkanvändare. Fler distanstolkningar i Gävleborg underlättar även för tolkarna, då de slipper långa resor.

Även Region Västernorrland berättar att fler uppdrag skall utföras på distans, när det är lämpligt.

Även här betonas att det först och främst handlar om effektivt nyttjande av resurser och miljöaspekter, och enbart i andra hand om besparingar.

Västra Götalandsregionen har krav på att spara 1,6 miljoner kronor under 2024. Även här presenteras som en del av lösningen att arbeta mer på distans samt att utforska olika digitala verktyg som AI-lösningar för skrivtolkning. Man betonar dock att detta enbart används då tolkanvändare önskar det, så att resurser räcker för att tolka på plats i de fall det är ett önskemål eller ett måste. Satsningen på fler uppdrag på distans genomförs framför allt inom sjukvården. Några konkreta åtgärder som än så länge vidtagits för att minska kostnader är halvering av budget för övertid, prisjustering för uppdrag som faktureras, samt försäljning av verksamhetens bilar till förmån för användning av regionens bilpooler.

Även Region Halland har fått lägre anslag till sin verksamhet. Vi får dock veta att efterfrågan på tolktjänster från exempelvis andra regioner samtidigt har minskat. Det har inneburit att tolkcentralen

inte tillsatt vikarie vid ledighet och anlitat färre frilanstolkar.

Tolktrycket reflekterar över svarsfrekvensen och de svar vi fått in. Vi vet att i stort sett alla regioner haft en otroligt ansträngd ekonomi, men ändå rapporterar många av tolkcentralerna att man varken behövt brista uppdrag, ge tolkarna sämre arbetsmiljö eller märkt av nedskärningar på något annat sätt. Är detta sant är det ju fantastiskt att regionerna har prioriterat att hålla sina tolkcentraler igång som vanligt, trots de stora sparbetingen. Eller är det kanske så att de regioner som drabbats hårdast ekonomiskt valt att inte svara på enkäten? Tolktrycket kommer fortsätta att bevaka läget.

De som svarat på enkäten är följande regioner: Blekinge, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Väster-norrland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland. 8 regioner har inte svarat alls.

Maria Sköld och Silke Spangler

En liten anekdot

Det är lätt att tänka att vi bara passerar obemärkt förbi människorna vi träffar i tolksituationer varje dag. Men häromdagen när jag precis anmält mig i receptionen på ett stort sjukhus i Stockholm och började gå mot väntrummet hörde jag receptionisten vända sig till sin kollega.

“Jag älskar när det kommer teckentolkar. De har alltid koll på vart de ska, de är tydliga med vad de vill, allt går alltid så bra när de kommer!”

Yrkestitel åsido – en bekräftelse på vilket rykte vi har och vilket intryck vi ger. En klapp på axeln till alla ni tolkar där ute som kände att ni gjorde ett dåligt jobb i dag. Som känner er ouppskattade. Vi är omtyckta! Vi är respekterade! Vi är högt ansedda!

Och så en klapp på axeln till receptionistens kollega som precis innan jag hunnit utom hörhåll svarade med:

“Ja, teckentolkarna är verkligen bäst!”

Anonym ”teckentolk”



(Andra från vänster): Robin Roos, Johanna Viberg, Cecilia Svanqvist, Malin Matsdotter och Elin Karlsson.

Vykort från Portugal

Här kommer en hälsning från fyror på tolkutbildningen i Fellingsbro! Som en del av utbildningen uppmuntras vi elever att samla ihop pengar under våra fyra år för att kunna göra en studieresa under den sista terminen. Vi valde att bege oss till Portugal, inte bara för att smita ifrån ett kallt och grått mars-Sverige, men också på grund av den koppling som finns mellan svensk och portugisisk dövhistoria genom Pär Aron Borg. På tre dagar hann vi besöka både Lissabon och Porto och göra två fantastiskt spännande studiebesök.

Vårt första studiebesök var vid Universidade Catolica Portuguesa i Lissabon, ett privat universi-

tet med ett masterprogram i teckenspråk och dövundervisning. Där träffade vi Professor Ana Mineiro, dekan vid fakulteten för hälsovetenskap och omvårdnad, och Professor Paulo vaz de Carvalho som undervisar på utbildningen, och som också varit med i arbetet med Spreadthesign. Även om programmet inte främst riktade sig till teckenspråkstolkare hade vi väldigt spännande diskussioner om allt från internationella samarbeten för att stärka teckenspråkets ställning till ASL:s inverkan på andra teckenspråk.

Sedan begav vi oss till Porto för att besöka Escola Superior de Educação. ESE är ett polytekniskt universitet där de har en treårig teckenspråkstolksutbildning. Professor Susana Barbosa de Sousa, teckenspråkläraren Jorge Ferreira och elever från första och andra året visade oss runt och presenterade utbildningen. Tillsammans pratade vi om likheterna och skillnaderna mellan våra utbildningar, och vi fick prova på några av de arbetsätten de använde sig av på deras universitet. Vi fick också berätta lite om dövblindtolkning, eftersom det inte finns någon utbildning inom det området i Portugal.



Pär Aron Borg



I Porto fick vi även lyssna på en presentation om det portugisiska tolkssystemet och om den portugisiska motsvarigheten till STTF, ATILGP (Associação de Tradutores e Intérpretes de Língua Gestual Portuguesa). Presentationen hölls av tolkorganisationens vice ordförande, Ana Oliviera. Tolkssystemet i Portugal skiljer sig mycket från Sverige då det endast bygger på frilansarbete som samordnas av tolkorganisationen, såvida tolken inte är anställd av ett universitet eller dylikt.

Vi känner alla att studiebesöken gett oss nya perspektiv på både utbildningen och yrket. Det är både intressant och inspirerande att fundera över vilka utbyten vi skulle kunna ha länderna emellan. Vi har trots allt största delen av handalfabetet gemensamt, och alla vi träffade på våra studiebesök har visat på ett genuint intresse för att förbättra situationen för tolkar.

Självklart passade vi också på att turista under resan! Lissabons backiga och smala gator bjuder på tuktuk-turer, restauranger och barer, pastel de nata, storslagna vyer och vackra byggnader klädda i detaljerade kakelplattor. Vi hann också svänga förbi och se Palácio dos Condes de Mesquitela, byggnaden där Pär Aron Borg grundade och drev den första dövskolan i Portugal. Att vi dessutom hade turen att pricka in tre dagar med 20-gradig värme och portugisisk sol gjorde resan till något vi sent kommer att glömma.

Malin Matsdotter och Cecilia Svanqvist



Vem ska forska på teckenspråkstolkning?

Med hjälp av forskning kan man beskriva hur något (till exempel tolkning i en specifik situation) går till, man kan jämföra två sätt att göra något och se vilket som fungerar bäst, etc. Det var tack vare ergonomisk forskning på teckenspråkstolkars arbetsmiljö som vi i Sverige fick förståelse för att det behövs två tolkar på längre och/eller mer intensiva uppdrag (Sahlin, 1985). Men, vem ska forska på teckenspråkstolkning? Naturligtvis kan olika typer av forskare göra det – Birgitta Sahlin var legitimerad sjukgymnast. Men jag tycker det är viktigt att vi teckenspråkstolkare också forskar på vår yrkesutövning. Då kan vi bestämma vilka aspekter av tolkning som blir forskade på, vad som är intressant och relevant som forskningsteman, etc.

Forskningsprojekt kan genomföras på olika nivåer och de kan vara av olika omfattning. Till de mindre projekten hör de man gör som student på ett kandidatprogram, som till exempel Kandidatprogram i teckenspråk och tolkning på Stockholms universitet. Som en del i sin utbildning skriver studenterna ett så kallat examensarbete som omfattar 15 högskolepoäng (hp), vilket motsvarar en halv termins heltidsarbete. På många forskningsområden räknas kandidatuppsatser inte som "riktig" forskning. Men på ett område där det gjorts så lite som det har gjorts på teckenspråkstolkning i Sverige kan även en bra kandidatuppsats tillföra området nyttig kunskap, som någon sedan kan forska vidare på.

Lite större projekt är de som görs av studenter som gör en masterutbildning där det ingår att man ska skriva en masteruppsats. Hur omfattande det arbetet är varierar, men det brukar vara 30 eller 60 hp, alltså motsvarande en eller två terminers heltidsarbete. Det finns i nuläget inte någon masterutbildning i teckenspråkstolkning i Sverige (och inte heller i

Norge), men det finns andra utbildningar på master-nivå som teckenspråkstolkare kan söka.

Den som har funnits längst är European Master in Sign Language Interpreting (EUMASLI), som första gången gavs 2009. För att bli antagen till EUMASLI ska man ha en kandidatexamen (Bachelor of Arts, BA), men den måste inte vara i just teckenspråkstolkning, eftersom det inte är möjligt att ta det i alla länder. Dessutom måste man ha yrkeserfarenhet som teckenspråkstolk, ca 2-3 år beroende på hur auktorisationssystemet ser ut i det land där man arbetar. Sist, men inte minst, måste man ha tillräckliga kunskaper i engelska för att kunna delta i undervisningen. Man ska kunna läsa facklitteratur på engelska, skriva sin uppsats på engelska, etc. De som arrangerar utbildningen anger kravet som motsvarande B2-nivån i CEFR (The Common European Framework of Reference for Languages).

”Men på ett område där det gjorts så lite som det har gjorts på teckenspråkstolkning i Sverige kan även en bra kandidatuppsats tillföra området nyttig kunskap, som någon sedan kan forska vidare på.”

EUMASLI ges i samarbete mellan tre universitet/högskolor: Heriot-Watt University i Skottland, Magdeburg Stendal Hochschule i Tyskland och HUMAK i Finland. Man söker direkt till en eller flera av utbildningsanordnarna, och ansökningsförfarandet och eventuell studieavgift varierar

både beroende på var man blir antagen och i vilket land man bor. (Om man bor inom EU/EES eller ej.) Klassen kommer alltså att bestå av studenter som tar samma utbildning, men på olika universitet, och de senaste kullarna har haft döva och hörande studenter från hela världen. Utbildningen pågår i två och ett halvt år, med ett antal veckors intensivstudier på plats i de tre länderna. För nästa kull planeras 6-7 intensivveckor samt ett avslutande arrangemang där man ska presentera sin masteruppsats. I övrigt är det digitala studier och eget arbete. Nästa omgång av utbildningen startar i september 2024, och ansökningarna skulle vara inne tidigare i vår.

”Om man är beredd att lägga ned extra tid och ansträngning går det att kombinera EUMASLI med arbete.”

För bara något år sedan öppnades Advancing Practice in Signed/Spoken Language Interpreting för teckenspråkstolkare från andra länder än Skottland, där den ges. Det är en Master of Science (MSc) som ges av Queen Margaret University (QMU). Den här utbildningen är öppen också för tolkar som inte har någon kandidatexamen. Man ska ha minst tre års yrkeserfarenhet, och en viss nivå på sina engelskkunskaper. Man måste inte kunna visa papper på en viss examen eller liknande i engelska, men även här handlar det om att man ska kunna läsa och skriva engelska bra nog för att kunna delta aktivt i undervisningen, som är helt och hållet digital. Det mesta av studierna gör man på tidpunkter som passar en själv, och som student får man tillgång till en mängd digitala resurser och ett strukturerat kursupplägg. Universitet i Storbritannien tar studieavgifter, som man kan få in-

Referens:

Sahlin, Birgitta. (1985). Teckenspråkstolkars arbetsmiljö. En ergonomisk studie. Stockholm: Tolcentralen i Stockholm. 32 sid.

formation om antingen på universitetets nätsidor eller av de ansvariga lärarna.

När det gäller utbildningen på QMU kan man välja om man vill registrera sig för hela det tvååriga programmet eller bara enstaka delkurser (”modules”). De har två grundmoduler i Theory and Practice of Interpreting, som vardera är på 20 ”credits” (som motsvarar hp). Så finns det flera valbara delkurser, som till exempel Interpreting in Healthcare Settings, Interpreting in Mental Healthcare Settings och Interpreting in Employment Settings, som alla också är på 20 credits. Vilka delkurser som ges vilken termin varierar. Om man väljer att skriva uppsats för att ta en masterexamen måste man läsa en delkurs om forskningsmetoder (20 credits), och själva uppsatsarbetet är på 60 credits. Alla ansökningar hanteras individuellt, och antagning sker till både höst- och vårtermin. Mer information hittar du på QMU:s hemsida: <https://www.qmu.ac.uk/>

De här två programmen är alltså specifikt inriktade på teckenspråkstolkning. EUMASLI kombinerar digital undervisning med fysiska träffar, och all undervisning är på engelska och/eller International sign (IS). (Innan första träffen i september 2024 planerar de en intensivkurs i IS i Finland.) Om man är beredd att lägga ned extra tid och ansträngning går det att kombinera EUMASLI med arbete, men man måste också vara beredd att resa till intensivveckorna och ordna boende där under de veckorna. Undervisningen på QMU är helt digital, och man styr mycket av arbetsuppgifterna själv, så det kan vara något lättare att kombinera det programmet med arbete. Här kan man, som sagt, också välja om man vill registrera sig för hela programmet eller om man bara är intresserad av några av delkurserna.

På Stockholms universitet (SU) finns Masterprogram i tolkning, som ges av Tol- och översättarinstitutet (TÖI). Det här programmet har inte specifikt teckenspråkstolkare som målgrupp, utan vänder sig till alla tolkar som har ”kandidatexamen i översättningsvetenskap med inriktning mot tolkning eller motsvarande, och dessutom Svenska B/Svenska 3”. Programmet är två år på

FORSKNING

heltid, dagtid, och startar varje höst. Hösten 2023 startade de första svenska teckenspråkstolkarna sina studier på programmet. Mer information hittar du på <https://www.su.se>

På Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet – NTNU – i Trondheim, finns Master i språk og kommunikasjon i profesjoner, som är ett masterprogram som erbjuds både på heltid och deltid. Det är en så kallad "blokkbasert" utbildning, där man måste delta i tre samlingar per termin och i övrigt är det digitala studier. Även här måste du ha en kandidatexamen sedan tidigare, och det är krav på lägst C i snittbetyg. Det är ganska många norska teckenspråkstolkare som går/har gått den här utbildningen, så lärarna börjar bli vana vid att handleda

olika typer av tolkrelaterade masterprojekt. Mer information hittar du på <https://www.ntnu.no/studier/mskip>

Är du nyfiken på utbildningarna jag skrivit om och/eller intresserad av att söka, men vill veta mer? Gå in på deras hemsidor, kontakta lärare eller studievägledare, eller kontakta mig. Har man väl tagit en masterexamen finns möjligheten att gå vidare och söka sig in på en forskarutbildning.

Anna-Lena Nilsson

Professor i tegnspråk og tolking, NTNU, som vill ha fler kollegor

De forskar på teckenspråkstolkning

Det finns personer som forskar på teckenspråkstolkning utan att gå specifikt tolkinriktade program. Här beskriver vi kort två uppsatser som utkommit under det senaste året och som handlar om teckenspråkstolkars arbetsmiljö – den första inom statskunskap, den andra inom psykologi.

New Public Managements inverkan på tolkyrket och varför tolkar slutar

Kalle Löfgren, själv teckenspråkig tolkanvändare, har till sin kandidatuppsats från 2024 intervjuat sju före detta teckenspråkstolkare om hur de upplevt arbetsmiljön som tolk, och varför de hoppat av yrket. Intervjustudien fokuserar på att undersöka specifikt new public managements inverkan på teckenspråkstolkars situation och i vilken utsträckning den är en faktor i valet att lämna yrket. Deltagarna i studien hade jobbat mellan 8 och 23 år i yrket, och kom från både privata och offentliga arbetsgivare.

New public management (NPM) är en typ av

styrning av offentlig verksamhet som innefattar saker som mål- och resultatstyrning (till skillnad från regelstyrning), mer fokus på ekonomi och mätbarhet, och omfattande marknadsinslag (till

"Det handlar om upphandlingar till lägsta pris som lågprioriterar kvalitet och professionalism, och som dessutom gör arbetsvillkoren osäkrare."

exempel upphandlingar). Sedan termen NPM lanserades 1991 har fenomenet spridit sig och växt snabbt, och används nu i många länder, varav Sverige är ett. Detta har naturligtvis även påverkat tolkyrket, som ju i sin grund är en tjänst som tillhandahålls av offentligheten.

Resultatet av undersökningen visar att NPM har påverkat samtliga deltagare i studien och deras yrkesprofession på något sätt. Det handlar om upphandlingar till lägsta pris som lågprioriterar kvalitet och professionalism, och som dessutom gör arbetsvillkoren osäkrare. De låga lönerna och osäkerheten i hur många uppdrag som kommer in gör att deltagarna i studien är rädda att tolkning kommer att bli en bisyssla i framtiden och inget som går att leva på.

Teckenspråkstolkars arbetsrelaterade livskvalitet

I sin masteruppsats från 2023 tar Theres B. Ekblad, som själv har en bakgrund som teckenspråkstolk, istället en kvantitativ ansats på aktiva teckenspråkstolkars arbetsmiljö. Hon undersöker hur svenska teckenspråkstolkar mår med avseende på arbetstillfredsställelse, sekundär traumatisk stress (alltså att drabbas av andras trauman på grund av att man tolkar dem) och risk för utbrändhet. Hon undersökte även hur tillgång till handledning samt arbete i bildtelefoni.net eventuellt påverkat tolkarnas mående.



Löfgren, Kalle: “En kvalitativ fallstudie om New Public Managements effekter på teckenspråkstolkars yrkesprofession och varför de väljer att lämna yrket”. Örebro universitet, 2024.

Datansamlingen utfördes via enkät, och 59 användbara svar inkom. Tolkarna i studien hade 3-44 års erfarenhet av tolkyrket. Resultatet visade att svenska teckenspråkstolkar har en god arbetsrelaterad livskvalitet:

“Gruppen låg sammantaget på en låg risknivå för sekundär traumatisk stress. Risken för utbrändhet låg precis i gränslandet för en låg till en medelnivå för gruppen. Arbetstillfredsställelsen låg på en medelnivå. Varken handledning eller arbete i bildtelefoni hade något signifikant samband med arbetsrelaterad livskvalitet.”

Ekblad resonerar i diskussionsdelen om hur det kommer sig att resultaten av hennes studie inte riktigt hamnar i linje med vad tidigare forskning visar. Det kan bero på att teckenspråkstolkar som mår dåligt har blivit sjukskrivna eller slutat inom yrket, vilket gör att de inte svarat på enkäten.

Uppsatserna kan läsas i sin helhet på diva-portal.org. Sök på titeln eller författarens namn.

Maria Sköld



Ekblad, Theres B.: “Teckenspråkstolkars arbetsrelaterade livskvalitet – Risk för utbrändhet, sekundär traumatisk stress och nivå av arbetstillfredsställelse”. Linköpings universitet, 2023.

stor och blandad redaktion

Stefan Coster
Anna-dena
Nilsson
Malin Bengtsson

doise Schylander
Inga-dena
Olofsson

Ivar Wästhed
Rigmor Claesson
Cornelia
Nagel

Maria Sköld
Karin af Klintberg
Tina Karlsson

Helena Wästborn

Marta
Bergström

Brita Wideberg
Anders
Dahlin

Alf Åsén
Sasha Hebib

Pia Wendel
Ulrika Esko

Sanna Löfström
Emma Gustafsson

Josefine Jägerskog
Mimora Gerguri

Johan Grefman

Tommy Lyxell
David Olofsson
Catrin
Thorin

Elisabeth
Johansson

Johanna Sandholm
Torol Rådahl

Anna Ravengren-Blom
Marie Edholm
Elisabeth Tellenbach
Annika Wallberg

Silke Spangler
Johanna Alesmark
Jenny
Carlsson

Carina Hofman
Camilla Wikström

Gunvor Örnsson
Kristian Käresjö
Thomas Ahron
Nelson

dina Hellström

4			6	2				
5		1			7			
	9			1			3	
			8			1		4
		7			5			9
				3			6	
						7		3
	3	6			4			8
						2	5	



Classic XIX av Gustaf Hafvenstein.

Vanliga sudoku-regler gäller: Placera siffrorna 1 till 9 i varje rad, kolumn och 3x3 box utan att upprepa en siffra.

Facit finns på sida 39.

Här är namnen på redaktionsmedlemmarna i Tolktrycket under 40 år, från nummer 1 av STTF:s medlemsblad 1983 till idag. 1992 bytte tidningen namn till Tolktrycket. Under många år anges endast "Stor och blandad redaktion" utan några specifika namn. Ni som förtjänstfullt arbetat med tidningen under dessa år ska även ni känna er varmt inkluderade i sammanställningen.

Sammanställning av namn: Anna-Lena Nilsson

Illustration: Maria Sköld

Redovisning av enkätsvar

STTF:s arbetsgrupp bestående av Isabel Engwall och Pontus Fredhage skickade under hösten 2023 ut en enkät som besvarades av 141 aktiva tecken-språkstolkare. Enkäten behandlade frågor som löner och löneutveckling, aktiva tolktimmar per vecka, auktorisation och vidareutbildning, med mera. Här följer en sammanfattning av arbetsgruppens rapport.

Löner och löneutveckling

En central och viktig fråga som många tolkar engagerar sig i är lönen. Den högsta rapporterade lönen är 42 000 kronor i månaden (privat), medan den lägsta är 24 000 kronor i månaden (en privat tolk med ett års erfarenhet, samt en regionanställd tolk med två års erfarenhet). Genomsnittslönen för alla svarande är cirka 31 082 kronor per månad.

Regionala löneskillnader syns i följande genomsnittslöner för regionanställda tolkar:

- Stockholm: 29 870 kronor
- Västra Götaland: 29 100 kronor
- Skåne: 32 565 kronor
- Örebro: 30 658 kronor

Även inom samma region kan lönerna skilja sig mycket åt. I Region Skåne, till exempel, varierar månadslönerna från 25 500 kronor till 37 700 kronor.

Löneskillnader finns även mellan privata bolag och regionanknutna tolkcentraler, där genomsnittslönen för privat sektor ligger på cirka 31 790 kronor jämfört med cirka 29 775 kronor inom regionen. För de som är statligt anställda (inklusive myndigheter) ligger genomsnittslönen högre på

37 225 kronor. Kan detta stödja argumentet för att göra tolktjänsten statlig?

Många tolkar som påbörjade sitt tolkyrkesliv under 00-talet och början på 10-talet uppger att de hade en ingångslön på runt 20 000 kronor i månaden. Flera respondenter pekar på att löneutvecklingen är dålig, i vissa fall så pass låg som 150-200 kronor per år, och behöver bli bättre. Andra uppger att lönen har gått upp med över tusen kronor vissa år, vilket i sig är bra. Majoriteten uppger en löneökning på ungefär 400-500 kronor per år. En person uppger att löneutvecklingen gått bakåt. När hen började jobba 1982 hade hen en högre lön än idag.

Generellt kan man konstatera att löneökningarna ändå verkar större nu de senaste åren, men att de ofta inte är tillfredsställande, och då lönen är så pass låg från början tar det lång tid innan man når en rimlig lönenivå. Dock ska det tilläggas att en del uppger ganska bra löneökningar. Ett genomgående tema bland svaren är att det bästa sättet att få upp lönen verkar vara att byta jobb, något som även tagits upp när man diskuterat lön tolkar emellan.

Ålder

Av de tolkar som svarat på enkäten sträcker sig åldersspannet från 21 till 63 år. Bland de svarande varierar således antalet aktiva år som tolk. Genomsnittet ligger på 11,75 aktiva år, alltså nära 12 år. Av 141 svar uppger 30 att de jobbat 5 år eller mindre.

Aktiva tolktimmar

Antalet aktiva tolktimmar i veckan varierar kraftigt. Vi har valt att sammanställa detta i två olika delar, under 20 timmar i veckan och 20

”Generellt kan man konstatera att löneökningarna ändå verkar större nu de senaste åren, men att de ofta inte är tillfredsställande, och då lönen är så pass låg från början tar det lång tid innan man når en rimlig lönenivå.”

timmar eller fler i veckan. Av de 141 svarande jobbar 38 personer under 20 timmar i veckan, men 7 av dem arbetar inte heltid av olika skäl. 66 personer jobbar 20 timmar eller mer per vecka, med variation som sträcker sig upp till 50 timmar per vecka.

Auktorisation

Av 141 svarande är 43 personer auktoriserade. Av de personer som svarat att de inte är auktoriserade har 29 personer angivit att de antingen ska auktorisera sig eller funderar på det. Några uppger att de överväger auktorisation enbart för att få en fördel i upphandlingar. De återstående 69 personerna har uppgett att de inte tänker auktorisera sig eller inte har funderat på det. De anledningar som uppges till att inte auktoriseras är att man inte får tillräckligt med lönepåslag, att auktorisation inte är nödvändig för att arbeta som teckenspråkstolk, samt att man måste bekosta det själv och genomföra det på sin fritid. Några skulle överväga auktorisation om det skedde under arbetstid och betalades av arbetsgivaren. Flera anser också att auktorisation borde ingå i utbildningsbeviset och inte vara något som krävs utöver utbildningen. Ytterligare påpekas att auktorisation inte ger några fördelar och inte höjer vare sig den egna eller yrkets status, vilket var avsikten från början.

Vidareutbildning

Av 141 svarande uppger 72 att de har vidareutbildat sig inom olika områden relaterade till tolkning. 29 personer genomgått handledarutbild-

ning, 34 personer har deltagit i kurser om rätts-tolkning, och 33 personer har genomfört utbildningen för tolkning inom psykiatrin. Sex personer har utbildat sig till skrivtolkar, medan fyra personer har specialiserat sig på tolkning till och från engelska. Andra kurser och utbildningar som nämns inkluderar vidareutbildning inom svenskt teckenspråk, svenska och engelska, dövstudier, fördjupning inom dövblindtolkning, samt teoretisk fortbildning.

Skulle du rekommendera tolkyrket till någon som överväger att studera till teckenspråkstolk?

55 av de svarande uttrycker tydligt att de skulle rekommendera yrket till blivande tolkstuderande, även om vissa uttrycker viss oro gällande arbetsmiljö och lönenivåer.

Däremot svarar 41 personer nekande. Orsakerna till detta är bland annat låga löner, en krävande och tuff utbildning, en svår arbetsmiljö och hårt arbetsklimat, samt dålig framtidsutsikt vad gäller möjligheter till anställning och jobb. Flera av de som svarat ja har uppgett att de skulle rekommendera yrket men samtidigt varna för de låga lönerna och den arbetsmiljö som råder idag. Inräknat de höga studieskulderna som en fyraårig tolkutbild-

”Flera anser också att auktorisation borde ingå i utbildningsbeviset och inte vara något som krävs utöver utbildningen.”

ning för med sig säger flera att de antingen är tveksamma till att rekommendera tolkyrket, eller lägger in det som ett argument mot att rekommendera yrket.

Övriga svar, även från de som är negativa till tolkyrket, nämner att tolkyrket är roligt och givande, men att det kommer med utmaningar,

ENKÄTUNDERSÖKNING

särskilt för nya tolkar. Lönefrågan är en återkommande oro, där flera känner skam över sina nuvarande löner och anser att de knappt går att leva på med stigande levnadskostnader och ökad inflation. Trots detta, är det ändå fler som uppger att de skulle rekommendera yrket, jämfört med hur många som säger att de inte skulle göra det. Det tyder på en förhoppning om förändring och kastar en strimma av hopp över yrkets framtid.

Vad vill man ändra på inom tolkyrket?

Sammanfattningsvis kan det konstateras att de allra flesta vill sträva efter högre löner för tolkar och vill att regionerna får en större pott för att tillhandahålla tolktjänster. Man önskar att regionerna slutar att stirra sig blinda på den ekonomiska biten och istället fokuserar på att erbjuda tolkning till den som behöver det. Tolkyrkets status måste höjas, och allmänheten behöver få utökad förståelse och bättre attityd till tolkyrket.

Enkäten ger en inblick i lönen, löneutvecklingen, åldersstrukturen och arbetstimmarna bland aktiva tolkar. Det finns tydliga skillnader beroende på arbetsplats, region och anställningsform. En ökad medvetenhet om dessa påverkansfaktorer är värdefull för diskussioner och förbättringar inom tolkyrket och för framtiden.

Pontus Fredhage och Isabel Engwall, förkortad och bearbetad för Tolkstrycket av redaktionen

Foto: Pexels.com



Foto: Unsplash.com

Önskemål inom tolkyrket

- Ökad status vilket ger ökad lön. Rätt tolk på rätt plats, och tolkar som återkommer till samma plats.
- Mindre fokus på kortsiktig vinst och mer fokus på ett långsiktigt hållbart arbetsliv.
- Se nya tolkar som en investering. Ge dem en "mjukstart" och ge extra tid till förberedelse då studier visat ett bra resultat av just detta. Kasta inte bara ut nya tolkar på så många uppdrag som möjligt.
- Lön efter, utbildning, auktorisation och erfarenhet.
- Låt bildtelefonitjänsten drivas från offentlig verksamhet för att undvika att unga tolkar jobbar extremt hårt för låg lön och mer erfarna tolkar med bättre villkor och lön, som har låg arbetsbelastning på sommaren och inte kan gå in och stötta upp pga upphandlingar.
- Fler anställningar med möjlighet att styra sitt eget schema.
- Krav på kollektivavtal och få bort upphand-

CHANGE



lingarna som leder till prisdumpning och oro för tolkarna.

- Mindre fokus på "mitt och ditt bolag", mer fokus på att vi alla är kollegor. Framförallt mellan TC och bolag.
- Högre ingångslöner för att det ska vara värt att studera till tolk i fyra år, för att få en större yrkeskår och fler sökande. Ett förslag på ca 28-33.000.
- Synliggör yrket för att kunna visa vilka vi är och vad vi gör. Då blir det enklare att argumentera för bättre yrkesvillkor till bestämmande personer.
- Inför tolkning till och från engelska. Betala tolken för kompetensen istället för per timme vid engelsk-tolkning och betala en vettig ersättning för kompetensen.
- Större och utökad förståelse bland tolkanvändare om vilket jobb vi faktiskt gör och hur viktigt det är att få rätt förutsättningar, inte bara tid, plats och personnummer.
- En mindre politikstyrd och mer rättighetsstyrd tolktjänst. Det ska inte handla om pengar huruvida man får tolk eller inte, utan det ska bara finnas där.

Tolktryckets redaktion växer!

Den senaste rekryteringen är STTF:s tidigare ordförande – Kristian Kåresjö Nelson!

Han har redan i tidigare nummer bidragit med texter, men nu är han alltså en fullvärdig medlem av redaktionen. Välkommen Kristian!



Ny styrelseledamot

Hej! Bella Börjesson Strömdahl heter jag och jag blev invald som styrelseledamot i STTF på årsmötet i mars 2024. Därför tänkte jag att en liten presentation av mig skulle vara på sin plats.

Jag är i juni 28 år fyllda och kommer från en liten by som heter Vargön i Vänersborgs kommun. Jag bor numera i Skellefteå med min sambo och min älskade hund Noomi.

Tidigt visste jag att det var teckenspråkstolk jag ville bli och har sedan i början av högstadiet haft som mål att stå där jag står idag. Valde i gymnasiet att läsa undersköterska med inriktning teckenspråk där jag fick turen att åka runt på studiebesök till några av våra tolkutbildningar här i Sverige. Fastnade då för Örebro som stad, så det blev en självklarhet för mig att studera på Fellingsbro folkhögskola. Under tiden jag studerade passade jag på att arbeta inom teckenspråkiga LSS-verksamheter i Örebro kommun för att kunna få nyttja och utveckla både mina kunskaper inom vården samt teckenspråket. Examen som teckenspråks- och dövblindtolk slog i kraft 2019.

Efter examen började jag arbeta på Neriketolkarna och arbetade då både i bildtelefoni samt ute på fältet, men i oktober 2021 tog livet en ny vändning och jag lämnade mitt älskade Örebro för att flytta efter kärleken till Skellefteå. Sedan jag flyttade till Skellefteå har jag ägnat större delen av tiden åt att frilansa från norr till söder, men även mycket på distans. Har även utbildat vårdpersonal inom teckenspråk och hoppat in inom vården. Jag valde att utbilda mig till skrivtolk och tog skrivtolksexamen i juni 2022.

Jag älskar verkligen mitt jobb och tycker det är fantastiskt att man kan få ha ett så roligt jobb som just jag har och samtidigt få betalt. Men nu har jag gått från tanken och drömmen om att bli tolk till att leva i verkligheten. Jag har mött andra tolkar och sett alla brister som också finns, såsom arbetsbelastning, löner, det kollegiala, tolkbristen, och

alla upphandlingar som händer inom just vårt yrke. Det får mig att vilja vara med och förändra, förändra till det bättre för oss som tolkar och för våra tolkanvändare. Därför blev jag väldigt glad när valberedningen valde att kontakta mig och fråga om jag ville hänga med på detta härliga tåg för en förändring. Självklart vill jag det!

Detta är lite kort om mig och vad jag brinner för. Hoppas ni alla har en härlig vår och får en fantastisk sommar, så ses vi på fältet!

Bella Börjesson Strömdahl, ledamot.

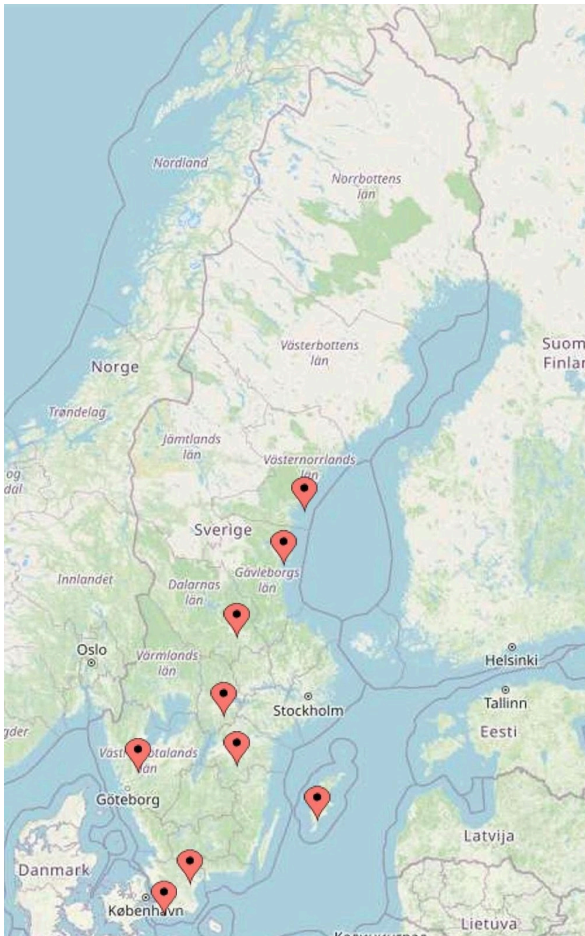


Representation är viktigt

Det har nu gått några månader in på det nya året och nu känns det som att man äntligen kommer ihåg att skriva 2024 istället för 2023.

2024 har inneburit en ny styrelsesammansättning för FST, men som tur är så har vi några "gamlingar" kvar som kan lära oss nybörjare vad det innebär att vara en del av en yrkesförening. Vi planerar för en fysisk träff, då våra möten hittills endast varit på distans (och en väldigt intensiv chatt). Vi bor utspridda över landet, men ändå är bara en liten del av Sverige representerade.

Representation är viktig. Arbetsituationen skiljer sig väldigt mycket om man är yrkesverksam i



Gnosjö, Malung eller Mensträsk. Om man är anställd eller om man frilansar. Om man jobbar åt regioner eller om man jobbar åt privata bolag. Oavsett så ska man ha bra arbetsvillkor och bra arbetsmiljö – det ska vi jobba för!

En arena som vi jobbar på för att påverka är det årliga Skrivtolkningsforum. Årets möte genomfördes den 11 april med representanter från FST, Talför, Tolkledarna, FSDB och Södertörns folkhögskola. En rapport från det mötet kommer i vårt nästa nyhetsbrev.

2024 kommer innebära spännande samarbeten – bland annat uppvaktning av minister gällande tolktjänstutredningen, gemensam kampanj gällande tolkyrket och undersökning av fenomenet trippeltolkar.

Styrelsen genom Josefin Jonsson

"Representation är viktig. Arbetsituationen skiljer sig väldigt mycket om man är yrkesverksam i Gnosjö, Malung eller Mensträsk."

När allt är över

Tystnad. Det är min första känsla. Tystnad.

Inga pling i mobilen, inga mail, inga panikartade sista minuten-katastrofer att läsa. Inga skrattande kollegor i rummet.

Den första årsmöteshelgen på länge är slut. Alla har åkt hem. Min tid i styrelsen är till ända. Nu är det över. Och just för att vi äntligen fick träffas igen, just för att vi fick massor med ny kunskap och massor med diskussioner, skratt och lika-sinnade, så blir tystnaden desto större.

Stänger av STTF mailen, går ur alla grupper som sista tiden plingat i ett. Att planera en kon-

ferens och ett årsmöte kräver många meddelanden, mycket energi och engagemang. Nu är det tyst. Nu är jag inte längre med. Och det känns så bitterljuvt. Både otroligt sorgligt och samtidigt en lättnad. Nu är jag fri. Fri att satsa extra på de saker som är viktigast för mig.

Jag slutar inte i STTF, jag kliver bara ur styrelsen. Mitt engagemang finns kvar men jag kan satsa när det passar mig.

Hur hamnade jag då här, i hjärtat av STTF? Hur kommer det sig att jag fortfarande säger VI om STTF, att känslan av att höra till, att vara en del av de som driver allt framåt, sitter kvar?

Det började med ett nödrop. Visst kan du ekonomi? Snälla kom och hjälp, vår kassör har hoppat av. Nyexad och full av förundran över mitt nya yrke, men också med föreningslivet i själ och hjärta sedan barnsben så var det klart att jag sa ja. Fyllnadsval, du behöver bara sitta till nästa årsmöte. Ja dåså. Men nästa årsmöte blev till nyval, och sedan omval, igen och igen. Fem år senare kliver jag av. Full av minnen, nya bekantskaper och en känsla av att fan vad vi är bra ändå!

Att sitta i styrelsen. Mycket är administration, små beslut om stora saker. Eller stora beslut om små saker. Det mesta styrelsen gör syns inte. Men det är viktigt, så, så viktigt, om vi ska ha någon intresseförening. Under hela min tid i styrelsen har vi pratat om en administratörstjänst. Att lägga ut det mer administrativa på någon annan så att styrelsen får mer tid till sådant som kan påverka eller utbilda våra medlemmar. Det finns en annan lösning på det. Att fler ställer upp i styrelsen. Att fler ställer upp i arbetsgrupper. Är vi många så finns tiden. Är vi många finns det möjligheter! Och

blir vi fler så finns ekonomin till mer. Vi behöver bli fler medlemmar, alltför många av våra kollegor är

inte med. Tänk vad vi skulle kunna göra om alla cirka 600 tolkar var medlemmar. Tänk vad mycket vi kunde göra om styrelsen fylldes upp till 12 stycken ledamöter. Eller om vi hade flera arbetsgrupper som gjorde saker under styrelsen. Det kräver engagemang, det kräver tid. Men tro mig när jag säger, att det är värt det. Alla människor jag träffat, de där som vi läste litteratur av i skolan, de har jag ätit middag med. De där erfarna kollegorna som kan så mycket, de har jag fått stöd från i min roll i styrelsen. Och de nya med så mycket nyfikenhet och engagemang har jag fikar och pratat tolkning med i timmar. Jag sa, när vi skulle ha incheckning till helgen, att det är ingen idé att jag tar den, jag känner ju ingen. Sen stod jag med våra modiga volontärer, tolkstuderanter från Fellingsbro, och berättade vilka alla i rummet var. Och insåg att jag vet visst. Jag hade koll på nästan

”Nu är det tyst. Nu är jag inte längre med. Och det känns så bitterljuvt”

”Vad skulle hända om STTF inte fanns?”

alla. Tack vare min tid i STTF, tack vare mitt engagemang. Det är också en känsla av vi som ger

en känsla av tillhörighet och en stolthet över mitt yrke.

Jag har varit kassör och slitit mitt hår, men också sett att man kan driva en förening med få medlemmar! Jag har suttit som representant för STTF i den senaste tolkutredningens expertgrupp, själv med en grupp av experter inom tolkning att vända mig till för stöd. Jag har diskuterat och argumenterat

tilltro till vår nya styrelse och Tolkskyddets redaktion. De kommer göra ett fantastiskt jobb under ledning av Åsa. Men de behöver bli fler. Vi behöver bli fler. Därför lämnar jag inte STTF, istället för styrelsen kommer jag sitta i valberedningen. För jag säger det igen, vi måste bli fler som engagerar oss! Om vi vill ha någon som helst representation i samhället, någon som helst möjlighet till förändring, någon som helst

”Om vi vill ha någon som helst representation i samhället, någon som helst möjlighet till förändring... då måste vi bli fler.”

ihop med intresseföreningars representanter, och vi lyckades få utredningen att ta med tolkarna i sin text trots att det inte stod i direktivet. Så visst gör vi skillnad. Mina styrelsekollegor har fixat föreläsningar och fortbildning digitalt för att alla våra medlemmar ska kunna delta. Ett jättejobb och en fantastisk möjlighet att utvecklas inom vårt yrke. En av få.

Vad skulle hända om STTF inte fanns? Det var nära för några år sedan när det dagar före årsmötet inte fanns någon ordförande. Då stod vi, en nyvald vacklande styrelse på vingliga ben, som sa att det är klart att STTF måste finnas, vi ställer upp. Och idag lämnar jag en styrelse som känns trygg och drivande. Men det är skört, ack så skört. Nästa gång STTF kanske inte finns kan bero på ekonomin, på för få medlemmar. Det är många år sedan vi höjde medlemsavgiften. Och blir vi fler medlemmar kanske det kan fortsätta så. Så värva en kollega eller två, säkra STTFs framtid. Och vi behöver bli fler som engagerar oss. Jag tror, jag vill verkligen tro, att ni alla tycker att det är viktigt att vi syns och hörs i media, på myndigheternas möten, i kontakten med intresseföreningarna. För vem ska annars ha mandat att tala för vår yrkeskår? Vem ska annars bli inbjuden till alla myndighetsträffar och utredningar? Vem ska ordna konferenshelger och föreläsningar? Och vem skulle se till att vi får en tidning så full av intressanta ämnen som berör oss? Jag har stor

information i tidningsform, någon som helst fortbildning, och, framförallt, någon som helst mötesplats där vi får känna att vi är flera, vi är en stolt yrkeskår med ett komplicerat och fantastiskt yrke! Då måste vi bli fler!

Har du frågor och funderingar kring vad STTF gör? Är du lite sugen på att veta mer, att kanske engagera dig? Ring mig, maila mig, smsa mig. Skriv till mig på vilka medier du än finner lämpligt, brev går också bra. Hugg tag i mig på uppdrag. Men hör av dig, säg hej, jag undrar, hej, jag vill. Så tar vi det därifrån. För vi måste bli fler! Och det är ju så roligt!

*Tina Wigren Svensk
tinawigren@gmail.com*

4	7	3	6	2	9	5	8	1
5	8	1	3	4	7	6	9	2
6	9	2	5	1	8	4	3	7
3	6	5	8	9	2	1	7	4
8	1	7	4	6	5	3	2	9
9	2	4	7	3	1	8	6	5
2	5	9	1	8	6	7	4	3
7	3	6	2	5	4	9	1	8
1	4	8	9	7	3	2	5	6



Fotograf: Sanna Lövström